

JÖRN
LIER
HORST

PAHAN OTTEESSA

Suomentanut Päivi Kivelä



Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Norjankielinen alkuteos: *Illvilje*
Copyright © Jørn Lier Horst 2019

Published by arrangement with Salomonsson Agency

Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Otava 2023

ISBN978-951-1-43149-7

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2023



1

Line kohotti päätään ja katsoi oven turvalasi-ikkunan läpi. Hän näki miehen käytävän toisessa päässä. Tom Kerr käveli häntä kohti vanginvartija edellä ja toinen perässä.

Mies oli muuttunut.

Neljä vuotta sitten, pidätyksen ja oikeudenkäynnin aikana, hänen kuvansa oli ollut kaikissa tiedotusvälineissä. Sileäksi ajeltu leuka, tummat silmät ja lyhyt tuuhea tukka. Huoliteltu hyvän vaikutelman luomiseksi. Nyt hän näytti enemmän sellaiselta kuin hän oli. Sellaiselta joka kykeni tekoihin, joista hänet oli tuomittu vankilaan. Leveät hartiat ja pysty ryhti. Tukka roikkui otsalla. Kasvot olivat kalpeat ja ihossa oli näppylöitä. Hän vilkuili kulmiensa alta ja jauhoi purukumia suu auki. Suupieleen oli tarttunut sylkeä.

Tom Kerr tuli ovelle, joka erotti hänet toisella puolella odotavista poliiseista. Avaimet kilisivät. Mies liikutteli päätään puolelta toiselle, kohotteli olkapäitään ja pyöritti niitä kuin rentouttaakseen jäykkiä lihaksia.

Line vilkaisi Adrian Stilleriä ja tämä nyökkäsi.

Line nosti videokameran ja valmistautui kuvaamaan, astui askeleen taaksepäin.

Ovesta tuli kylmää ilmaa kun vartija avasi sen. Tom Kerrin suupielet kääntyivät hymyyn kuin hän olisi kuullut jotain mieluista. Sitten hän astui kynnyksen yli. Line käänsi kameran häntä kohti ja käynnisti sen. Miehellä oli siniset farkut, harmaa t-paita ja tumma urheilupusero.

Adrian Stiller astui askeleen eteenpäin ja näkyi sen jälkeen kuvassa. Hän oli Kerriä puoli päätä lyhyempi. Toisessa kädessä hänellä oli asiakirjasalkku ja toisessa radiolähetin, joten miehet eivät voineet kätellä.

”Tom Kerr”, Stiller sanoi harkitun virallisella äänellä. ”Olet kertonut olevasi halukas avustamaan rikosoikeudellisessa tilaisuudessa.”

Stiller vilkaisi kameraan.

”Kaikki mitä sanot tallennetaan ja videosta tulee osa lausuntoasi. Puolustusasianajajasi on paikalla toimenpiteen aikana, voit neuvotella hänen kanssaan mutta niitä keskusteluja ei tallenneta.”

Line zoomasi niin että myös Claes Thancke näkyi kuvassa. Asianajajalla oli tumma puku ja jalassa mustat kengät, jotka eivät sopineet maastossa kulkemiseen.

Thanckella oli puolustusasianajajana kyseenalainen maine. Hänen asiakkaansa olivat pahimpia rikollisia. Niitä, joilta yhteiskunnan täytyi suojautua. Häntä pidettiin taitavana, mutta Line ei ollut koskaan pitänyt Thancken tavasta vähätellä tapauksia tiedotusvälineissä.

”Minä johdan tilaisuutta”, Stiller jatkoi. ”Meille molemmille tulee mikrofoni ja lähetin, jotta tallennus varmasti onnistuu.”

Stiller liikautti kättään, jossa lähetin oli.

”Kiinnitän ne nyt vaatteisiisi.”

Tom Kerr nyökkäsi. Stiller ojensi hänelle pienen mikrofonin, niin että hän sai itse pujottaa johdon t-paidan alle ja kiinnittää

mikrofonin paidan kaula-aukkoon. Sitten Stiller kiersi Kerrin taakse ja kiinnitti lähettimen vyöhön.

”Voisitko sanoa jotain, että kuulemme toimiiko se?”

”Testi, testi”, Kerr sanoi.

Ääni oli karhea, kuin soran rahinaa.

Line tarkisti kameran äänitason ja nyökkäsi Stillerille. Hänellä oli paristoja ja tallennustilaa kahdeksitoista tunniksi. Lapsenvahtia ei kuitenkaan ollut varattu niin pitkäksi aikaa.

”Onko sinulla jotain mukana?” Stiller kysyi.

”Mitä tarkoitat?”

”Onko sinulla jotain taskuissa?”

”Ei.”

Stiller otti takataskusta ohuet suojakäsineet.

”Minun täytyy tarkistaa”, hän sanoi.

Kerr nosti tottuneesti kädet ylös. Stiller siveli hänen taskujaan housujen päältä.

”Avaa suu.”

Tom Kerr työnsi kielen ulos ja nosti sen sitten kitalakea vasten näyttääkseen, ettei hänellä ollut sen alla mitään.

”Riisu kengät”, Stiller jatkoi.

Kerr painoi toisen lenkkikengän kärjellä toisen kantapäätä ja riisui kengän.

”Olen ollut vankilassa neljä vuotta”, hän sanoi ja otti toisenkin kengän jalasta. ”Kuvitteletko että olen löytänyt täältä jotain, minkä haluaisin salakuljettaa ulos?”

Stiller ei vastannut, nosti vain kengän ja kääntyi puoliksi selin kameraan tutkiessaan sitä.

Line kohotti päätään kameran takaa ja katseli Stillerin selkää, kovia lihaksia jotka liikahtelivat ohuen paidan alla.

”Selvä”, Stiller sanoi ja laski kengät lattialle vangin eteen. ”Kuljettajan ja kuvaajan lisäksi meitä on autossa kuusi miestä ja sinä.”

Hän riisui suojakäsineet ja katseli roska-astiaa, mutta sellaista ei näkynyt.

”Komisario Gram vastaa tilaisuuden turvallisuudesta”, hän sanoi osoittaen haalaripukuista poliisia.

Line käänsi kameran komisarioon päin.

Gram odotti sivummalla käsiraudat ja jalkarauta valmiina. Hän astui vangin eteen ja viittasi tätä ojentamaan kätensä.

Kerr kääntyi Stilleriin päin.

”Täytyykö käyttää jalkarautaakin?” mies kysyi kyllästyneesti.

”Hän päättää siitä”, Stiller vastasi nyökäten Gramiin päin.

He tuntuivat sopineen rooleista etukäteen, virkapukuinen Gram hoiti ikävät asiat.

”Karkaamisen riski on arvioitu suureksi”, Gram sanoi tylästi.

Asianajaja levitti käsiään.

”Teitä on autossa kahdeksan yhtä vastaan”, hän huomautti. ”Ja maastossa varmasti enemmän. Onko tuo tarpeen?”

”Asiasta ei keskustella”, Gram vastasi. ”Olet lähettänyt poliisijohdolle valituskirjelmän ja he suostuivat siihen, että poliisit eivät ole aseistettuja tässä tilaisuudessa.”

”Tiedätte hyvin miksi”, asianajaja jatkoi. ”Kaksi poliisia ampui häntä kohti pidätystilanteessa, ilman syytä. Oli vain sattuma, ettei häneen osunut.”

Gram ei ollut kuulevinaan vaan katsoi Tom Kerriä silmiin.

”Irrota vyö”, hän sanoi.

Kerr teki niin. Line kuvasi koko ajan, kun Gram laski jalkaraudan ketjuineen housunlahkeen sisäpuolta alas ja kiinnitti sen nilkkaan ja sitten ketjun toisen pään käsirautoihin.

Tom Kerr voisi yrittää pako. Hänet oli tuomittu 21 vuoden jatkettuun vankeusrangaistukseen, jonka vähimmäisaika oli 15 vuotta. Se tarkoitti, että ajan päätyttyä rangaistusta voitiin pidentää viisi vuotta kerrallaan niin kauan kuin oikeus katsoi, että hän

vapaaksi päästyään jatkaisi rikoksiaan. Jatkettu vankeusrangaistus voisi siis olla myös elinikäinen. Tom Kerrillä ei ollut mitään menettettävää, jos hän yrittäisi karata.

”Valmista?” Stiller kysyi.

Gram nyökkäsi ja sanoi jotain poliisiradioon. Toinen vanginvartija avasi seuraavan oven ja päästi heidät pihalla odottavaan pikkubussiin.

Line oli pysytellyt kauempana ja lähestynyt Tom Kerriä vain kameran linssin kautta. Nyt mies käveli häntä kohti. Käsirautojen ja jalkaketjun vuoksi hän käveli laahaten ja lyhyin askelin. Linen kohdalla mies kääntyi ja katsoi suoraan kameraan. Hän oli niin lähellä, että Line tunsi hänen hajunsa. Happaman ja tunkkaisen, samanlaisen kuin talossa joka oli ollut pitkään tyhjänä.

2

”Tuolla”, Hammer sanoi ja osoitti.

Sorapintaisen sivutien alussa seisoivat poliisin partioauto. William Wisting hiljensi vauhtia, pani vilkun päälle ja pysähtyi tien reunaan.

Partioauto peruutti päästääkseen heidät ohi. Sivuikkuna avautui ja siitä kurkisti nuori poliisinaisen. Hän oli järjestyspuolen uusia tulokkaita, Wisting ei muistanut hänen nimeään.

Wisting ajoi partioauton rinnalle ja laski oman sivuikkunansa. Marlene, hän muisti. Marlene Koht.

”He eivät ole vielä tulleet”, nainen ilmoitti.

”Me olemmekin aikaisessa”, Wisting sanoi. ”Onko täällä näkynyt liikennettä?”

Marlene Koht pudisti päätään.

”Olemme olleet täällä kolme tuntia”, hän vastasi ja nosti kirjoituslupin sylistään. Nipistimeen kiinnitetystä paperissa oli lyhyt luettelo henkilöistä, jotka olivat ajaneet alueelle tai sieltä pois.

”Ei muita kuin paikallisia asukkaita.”

Hammer kumartui matkustajan penkiltä katsomaan naista.

”Eikö yhtään toimittajaa?” hän varmisti.

”Ei yhtään”, Marlene Koht vakuutti.

Wisting nyökkäsi kiitokseksi. Pikkukiviä rapisi lokasuojiin kun hän lähti ajamaan.

Tien molemmin puolin oli mustia kynnöspeltoja. Vähitellen kuoppainen tie meni tiheään lehtimetsään. Syyskuu oli puolessa välissä ja osa puista oli alkanut jo kellastua ja pudottaa lehtiään.

Tien vieressä oli matala kiviväylä. Paikoitellen tiestä haarautui kapeita sivuteitä kesämökeille. Pari minuuttia ajettuaan he saapuivat aukiolle. Keskellä niittyä oli vanhan sahalaitoksen jäännökset.

Wisting käänsi auton ja pysäköi sen niin, ettei se olisi muiden autojen tiellä.

Kello oli kymmentä vaille yksitoista.

Hän avasi auton oven, tarttui molemmin käsin oven kehykseen ja veti itsensä ulos. Oli leuto syyspäivä, aurinko paistoi korkealta. Hän seisoivat hetken hiljaa ja kuunteli linnunviserrystä lähipuusta, sitten hän työnsi oven kiinni, käveli auton eteen ja nojasi konepeltiin.

Hammer tuli hänen viereensä ja työnsi kädet housuntaskuun. ”Mitä arvelet?” hän kysyi.

”On se mahdollista”, Wisting vastasi ja katseli silmiään siristellen niityn yli metsään.

Hän oli käynyt Hammerin kanssa täällä neljä päivää sitten ja he olivat kuljeskelleet kapeilla poluilla. He tunsivat maaston. Eftanglandetin. Lähes viidensadan hehtaarin laajuisen leveän kumpuilevan niemen, jossa oli metsää ja peltoja. Idän puolella oli suomaata ja sen takana tie Ulaan luonnollisena rajana. Muissa suunnissa oli kalliorantoja ja matalia hiekkapohjaisia poukamia.

Tyttö oli kenties tuolla jossain.

Taran Norum.

Hän oli ollut 19-vuotias kun hän katosi Bekkelagetissa, tutuilla kotikulmilla, palatessaan juhlista muutaman luokkakaverin luota. Matkaa oli vain runsaat puoli kilometriä. Etsinnät oli aloitettu seuraavan päivän iltapäivällä kahdelta. Puhelin ja toinen kenkä löytyi, ei muuta.

Mikään ei liittänyt Tom Kerriä katoamiseen, mutta kaksi kuukautta aiemmin Thea Polden oli kadonnut samalla tavalla eräältä asuinalueelta Stovnerista. Joku oli huomauttanut yhteisistä piirteistä, mutta niihin oli kiinnitetty kunnolla huomiota vasta sitten kun Salwa Haddad oli kadonnut matkalla kotiin poikaystävänsä luota Hellerudista. Kolme samanikäistä tyttöä oli kadonnut samalla tavalla. Thea Polden ja Salwa Haddad oli löydetty julmasti pahoinpideltyinä ja surmattuina Nøklevannin läheltä. Taran Norum oli kadonnut toisena, mutta tutkinnassa ja oikeudenkäynneissä häntä oli sanottu kolmanneksi uhriksi, koska ruumista ei ollut löytynyt.

”Koirien olisi pitänyt löytää jotain”, Wisting huomautti.

Hammer otti nuuskamöykyn huulen alta ja heitti sen harmaantuneeseen sahanpurukasaan.

”Siitä on melkein viisi vuotta”, hän muistutti. ”En tiedä miten tarkka vainu niillä on. Eikä ole varmaa, että ruumis on yhdessä paikassa. Ne toiset oli paloitettu.”

Wisting raaputti mietteissään maata kengänkärjellä. Viisi päivää sitten heille oli ilmoitettu, että Tom Kerrin kolmas uhri oli mahdollisesti haudattu heidän poliisipiirinsä alueelle. Joku vanki oli ottanut yhteyttä vankilan johtoon ja kertonut, että Kerr oli tunnustanut hänelle murhaneensa Taran Norumin. Kun keskusrikospoliisin vanhojen ratkaisemattomien tapausten yksikön tutkija oli käynyt kysymässä Kerriltä asiasta, tämä oli yllättäen myöntänyt sen ja sanonut olevansa valmis näyttämään, minne oli haudannut ruumiin.

”En tiedä mitä Tom Kerr aikoo”, Hammer jatkoi. ”Mutta on vaikea uskoa, että hän haluaisi toimia yhteistyössä poliisin kanssa.”

”Harkittua toimintaa”, Wisting sanoi.

Kerr oli vaatinut vastineeksi siirtoa nykyisestä vankilasta helpompiin oloihin Haldenin vankilaan. Siellä hän ei joutuisi ole-

maan tekemisissä henkisesti sairaiden vankien kanssa ja saisi paremmat mahdollisuudet opiskella. Vilpitön tunnustus olisi myös merkki siitä, että hän oli miettinyt tekojaan ja muuttanut asenteitaan ja käytöstään. Se otettaisiin huomioon, kun harkittaisiin koevapauteen päästämistä.

Wisting ei uskonut, että tunnustus auttaisi Kerriä pääsemään vankilasta. Hänen tekonsa olivat niin raakoja ja pahuuden kyllästämiä, että tarvittaisiin paljon enemmän ennen kuin hänet pääs-tettäisiin takaisin yhteiskuntaan.

Oikeuskansleri ja poliisin ylin johto olivat olleet mukana Kerriä koskevissa neuvotteluissa, jotka olivat kestäneet monta viikkoa. Wisting ei ollut koskaan tavannut Kerriä. Oslon poliisipiiri oli tutkinut murhat. Kerrillä ei ollut minkäänlaisia yhteyksiä Wistingin poliisipiiriin, mutta hän oli ilmoittanut Refsholtin vanhan sahan kokoontumispaikaksi. Sieltä lähdetäisiin maastoon katsomaan paikkaa, johon hän oli haudannut kolmannen uhrinsa.

Kerr oli selvästi käynyt paikalla. Hän oli kuvaillut tarkasti niityn, vanhan sahan ja koneiden jäännökset, mutta ei ollut selittänyt, millä perusteella oli valinnut juuri sen paikan.

Hammerin vyöhön kiinnitetty poliisiradio alkoi rahista. Kerriä kuljettava auto ilmoitti saapuneensa tienhaaraan.

Kun Kerr oli ilmoittanut retken aloituspaikan, vanhan sahan ympäristö oli tutkittu ruumiskoirien kanssa toivoen, että kätköpaikka löytyisi ilman Kerrin apua. Etsintä ei tuottanut tuloksia ja moni epäilikin, että tilaisuus oli järjestetty vain pakoa ajatellen. Aamulla tien varteen oli perustettu tarkastuspisteitä ja lähiseudun teillä partioi poliisin siviiliautoja. Kaikki mahdolliset turvatoimet oli tehty.

3

Mustan pikkubussin perässä ajoi kaksi partioautoa ja viimeisenä asianajaja Mercedeksellä, jossa oli tummennetut ikkunat.

Poliisikoira alkoi haukkua toisen partioauton takaosassa kun saattue pysähtyi.

Adrian Stiller tuli ulos ensimmäisenä. Taran Norumin katoamista ei ollut tutkittu enää neljään vuoteen. Kaikki kivet oli jo siihen mennessä käännetty. Jäljet olivat hävinneet ja tapaus oli siirretty rutiininomaisesti keskusrikospoliisille vanhojen ratkaisemattomien tapausten yksikköön. Siksi Stiller oli vastuussa uudesta tutkinnasta.

Wisting kätteli Stilleriä ja Hammer samoin.

”Helikopteri?” Stiller kysyi ja vilkaisi siniselle syystaivaalle.

”Uusi helikopteri määrättiin etsintätehtävään Kongsvingeriin”, Hammer selitti. ”Yhdeksänvuotias lapsi on kateissa. Kopteri ehtii tänne runsaan puolen tunnin kuluttua. Vanha kone on huollossa. Gram tietää asiasta.”

Hammer nyökkäsi kohti isokokoista poliisimiestä, joka seisoi pikkubussin oviaukossa ja puhui puhelimeen. Kittil Gram oli ollut mukana valmistelemissä kokouksissa, joissa vastuualueet jaettiin. Wisting ja Hammer osallistuivat tilaisuuteen pelkinä tarkkailijoina.

”Halusin että alue olisi tutkittu lentokoneesta lämpökameralla siltä varalta, että maastossa on ihmisiä”, Stiller sanoi.

Hän meni Gramin luo. Lyhyen neuvottelun jälkeen he näyttivät sopivan, että tilaisuus toteutettaisiin. Gram antoi muutaman lyhyen käskyn. Poliisikoira päästettiin autosta ja pikkubussi alkoi tyhjentyä. Ensin siitä tuli kaksi poliisimiestä ja sitten yksi poliisinainen. Wisting nyökkäsi hänelle. Maren Dokken oli ollut rikososastolla harjoittelijana ja menestynyt erinomaisesti. Hänellä oli erittelevä ote ja silmää tärkeille yksityiskohdille. Hänestä tulisi hyvä rikostutkija, mutta toistaiseksi hän oli vielä töissä järjestyspoliisissa.

Line tuli autosta videokamera kädessä. Wisting risti käsivarret rinnalle. Hän ei pitänyt siitä, että Line oli otettu mukaan. Stillerin ei olisi pitänyt palkata häntä kuvaajaksi.

Isän ja tyttären ammatilliset tiet olivat kohdanneet ennenkin. Line oli toimittaja ja Wisting rikostutkija. Roolijako oli selvä ja kumpikin pysytteli omalla puolellaan, mutta Wisting ei olisi halunnut Linen joutuvan näin lähelle Tom Kerrin kaltaista ihmistä, näin lähelle pahuutta.

Line ajatteli pitemmälle ja suurempia kuin hän. Tyttö oli neuvotellut oikeuden käyttöä kohtia videoista myöhemmin dokumenttielokuvassa ja ottanut sitten yhteyttä tuotantoyhtiöön, joka kiinnostuikin hänen ideastaan. Se oli helppo ymmärtää. Tom Kerrin rikokset olivat harvinaisen julmia ja oikeudenkäynnissä jäi paljon kysymyksiä avoimiksi. Tärkein niistä oli se, että Kerrillä oli ollut tuntematon apuri. Henkilö, josta tiedotusvälineissä käytettiin nimitystä Toinen.

Wisting oli varoittanut, että Linen roolit sekoittuisivat. Hän ei voisi työskennellä yhtä aikaa filmintekijänä ja poliisin palkkaamana avustajana. Line tiesi, että keskusrikospoliisin antaman tehtävän täytyisi päättyä virallisesti ennen kuin hän voisi jatkaa dokumentti-hankettaan, mutta osallistumalla tilaisuuteen hän saisi ainutlaatuis-

ta aineistoa. Elokuva ei valmistuisi vielä pitkään aikaan. Ensin Taran Norumin murha täytyisi selvittää ja Tom Kerrin saada lainvoimainen tuomio. Siihen voisi kulua vuosia, mutta Line oli valmis odottamaan ja seuraamaan asioiden etenemistä.

Wisting siirtyi toisten luo. He seisoivat puoliympyrässä pikkubussin vieressä. Tom Kerr tuli oviaukkoon. Jalkaketju kolahti kun hän astui portaalta alas maahan viimeisen askeleen.

Sitten hän pysähtyi. Kohotti päätään ja katsoi ensin taivasta, sitten ihmisiä jotka olivat tulleet paikalle hänen takiaan. Katse pysähtyi asianajajaan.

”Meidän täytyy puhua”, hän sanoi.

Claes Thancke astui askeleen eteenpäin ja katsoi Stilleriä.

”Missä voisimme tehdä sen häiritsemättä?” hän kysyi.

”Voitte mennä takaisin pikkubussiin”, Stiller ehdotti.

Thancke näytti epäluuloiselta, pelkäsi ehkä että autossa olisi kuuntelulaitteita.

”Voimmeko puhua minun autossani?” hän kysyi.

Stiller kääntyi katsomaan Gramia.

”Jos annat avaimet minulle”, Gram sanoi.

Thancke otti autonavaimet taskusta ja heitti ne haalaripukuiselle poliisille.

”Ota mikrofoni pois”, Tom Kerr sanoi.

Adrian Stiller meni hänen luokseen, veti mikrofoni johdon paidan alta ja irrotti lähettimen sillä aikaa kun Kittil Gram tutki asianajajan auton.

”Takapenkillä”, Gram sanoi ja piteli ovea auki.

Asianajaja meni päämiehensä kanssa autoon. Virkapukuiset poliisit siirtyivät piiriin auton ympärille.

Claes Thancke oli asianajajana suvun kolmatta polvea ja maineeltaan maan kiistanalaisimpia. Wisting oli tavannut hänet muutamana tapauksen yhteydessä ja alkanut jollain tavalla arvostaa hän-

tä. Thanckea moitittiin ja hänen työnsä kyseenalaistettiin. Hän oli ärsyttänyt ihmisiä kannattamalla julkisesti huumeiden laillistamista, aktiivista kuolinapua, prostituution sallimista ja seksuaalisen suojaikärajan poistamista. Hänellä oli radikaaleja mielipiteitä, jotka kiukuttivat. Häntä oli nimitetty sovinnistisiaksi ja naistenvihaajaksi, mutta Wisting kunnioitti häntä vähemmistömielipiteiden edustajana ja piti työtä arvokkaana oikeusturvan kannalta. Hän oli tunnettu ja peloton asianajaja, joka puolusti heikkoja ja syrjäytyneitä ja otti hoitaakseen epäsuosittuja tapauksia. Hän oli ennakkoluuloton ja välitti asiakkaistaan. Suuri osa heistä oli ihmisiä, joita paheksuttiin ja halveksittiin. Pedofilejä, raiskaajia, murhaajia, rasissteja ja vaimon pahoinpitelijöitä.

Tom Kerr oli yksi heistä. Hän oli nyt 43-vuotias. Thancke oli puolustanut häntä ensimmäisen kerran kaksikymmentäviisi vuotta sitten. Silloin hänet oli tuomittu seitsemästä tirkistelytapauksesta ja naapurien lemmikkieläinten tappamisesta. Wisting oli lukenut asiakirjat. Oikeudessa Kerr oli selittänyt, että pystyi purkamaan omaa vihaansa räökkäämällä eläimiä kuoliaaksi.

Wisting erotti heidän hahmonsä tummennettujen sivuikkunoiden läpi. Välillä näkyi liikettä kuin toinen olisi osoittanut jotain.

”Mistä he puhuvat?” Hammer kysyi kärsimättömästi. ”He keskustelivat tunnin vankilassa ennen lähtöä.”

Wisting harkitsi menisikö Linen luo, mutta silloin autonovet aukesivat. Claes Thancke oikoi hieman puvuntakkiaan. Tom Kerr odotti paikallaan. Stiller meni hänen luokseen ja kiinnitti mikrofonin ja lähettimen uudestaan. Line pani kuulokkeet päähän.

”Oletko valmis?” Stiller kysyi.

Kerr nyökkäsi ja sylkäisi maahan. Sitten hän nosti käsiään sen verran kuin ketjut sallivat ja osoitti polkua, joka alkoi niityn toiselta laidalta.

”Tuohon suuntaan”, hän sanoi.

4

Polkua oli käytetty melko vähän. Line käveli viidentenä, Stillerin perässä, ja joutui jatkuvasti väistelemään oksia, jotka heilahtelivat takaisin edellä kulkevien jäljiltä.

Line oli oppinut tuntemaan Adrian Stillerin kahden rikostutkinnan yhteydessä. Ensimmäisen aikana hän oli ollut VG:ssä töissä ja tehnyt podcastia 80-luvulla tapahtuneesta sieppauksesta, joka oli jäänyt selvittämättä. Toinen kerta oli edellisenä vuonna, kun hänet palkattiin salaiseen tutkintaryhmään, joka selvitti edesmenneen poliitikon kesämökiltä löytyneen suuren rahasumman alkuperää. Hän oli auttanut molempien tapausten ratkaisemisessa.

Stiller oli osoittautunut perusteelliseksi tutkijaksi, mutta hänellä oli aina jokin taka-ajatus kaikessa mitä hän teki.

Myöhemmin Line oli tehnyt vielä kaksi kertaa töitä Stillerille ja vanhojen ratkaisemattomien tapausten yksikölle. Ensimmäisellä kerralla hän oli toimittanut kuvia sisäiseen julkaisuun. Toisella kerralla hän oli ollut kuvaamassa uudelleenlavastusta murhasta, jonka eräs mies oli tunnustanut lähes kaksitoista vuotta myöhemmin.

Tämä kerta oli erilainen.

Kun Stiller soitti viikko sitten, Line luuli että mies aikoi pyytää häntä ulos. Asia oli ollut jotenkin ilmassa ja Line valmistautui

kieltäytymään kohteliaasti. Stiller oli puoleensavetävä eikä heidän ikäeronsakaan ollut kovin suuri, mies oli vain kuusi vuotta häntä vanhempi. Line halusi kuitenkin säilyttää suhteen ammatillisena.

Pitkä jono eteni polulla hiljaisuuden vallitessa.

Line ei tiennyt mitä Tom Kerr oli kertonut Taran Norumin murhasta, mutta tiesi mitä mies oli tehnyt kahdelle muulle uhrille.

Teot olivat epäinhimillisiä ja sadistisia. Molempia tyttöjä oli pidetty vankina monta päivää. Heitä oli kidutettu seksuaalisesti ja sitten rääkätty kuoliaaksi. Heidät oli raiskattu moneen kertaan, myös erilaisilla välineillä. Osa välineistä oli kuumennettu ennen kuin ne oli työnnetty sisään. Peräsuoli ja virtsatiet olivat revenneet ja tuhoutuneet. Ruumiinavauspöytäkirjassa kerrottiin myös, että nännit oli revitty pihdeillä uhrien ollessa vielä elossa. Surmaamisen jälkeen uhrin oli paloiteltu. Pää ja raajat oli irrotettu vartalosta, luultavasti kuljetuksen helpottamiseksi.

Line käänsi päätään liikuttamatta kameraa ja näki isän tulevan viimeisten joukossa. Isä näytti vanhalta ja hidasliikkeiseltä. Hän olisi jäänyt muista jälkeen, ellei Tom Kerr olisi ollut jalka-raudoissa.

Polun poikki oli kaatunut puu. Kerr jouduttiin auttamaan sen yli.

”Stiller!”

Huutaja oli isä.

”Niin?”

”Pari sanaa ennen kuin jatketaan?”

Adrian Stiller kehotti seuruetta pysähtymään. Isä tuli hänen luokseen. Line kuuli heidän hiljaisen keskustelunsa kuulokkeista, koska Stillerillä oli mikrofoni.

”En pidä tästä”, isä sanoi. ”Olemme kävelleet polkua jo sata metriä. Siinä ei ole järkeä.”

”Mitä tarkoitat?”

”Toiset kätköt olivat alle kahdenkymmenen metrin päässä paikasta, johon pääsi autolla. Miksi hän olisi kantanut ruumiin näin kauas?”

Stiller vilkaisi polkua tulosuuntaan ja kääntyi sitten katsomaan eteenpäin.

”Onko sinne vielä pitkä matka?” hän kysyi.

Line zoomasi Kerriin ja kuuli miten mies maiskautti ja sylkäisi.

”Ei”, Kerr sanoi.

”Kuinka pitkä?”

Kerr kohautti olkapäitään ja mietti hetken ennen kuin vastasi:

”Parisataa metriä. Oikealla on kohta vanha lammasaita. Siinä on aukko. Silloin ollaan hyvin lähellä.”

Stiller astui muutaman askeleen lähemmäksi miestä.

”Miksi kannoit hänet näin kauas tieltä?”

”Ettei häntä löydettäisi”, Kerr vastasi. ”Ja se onnistuikin hyvin, vai mitä?”

”Tiedän aidan josta hän puhuu”, isä kuului sanovan. ”Sinne on vähintään kolmesataa metriä.”

Gram oli tullut heidän luokseen.

”Mitä tehdään?” hän kysyi.

Stiller ei ehtinyt vastata, kun Claes Thancke sekaantui keskusteluun.

”Pahoittelen pitkää kävelymatkaa, mutta kyllä hänen täytyy saada todistaa, että tietää paikan”, hän sanoi.

”Asia olisi pitänyt selvittää aiemmin”, Gram sanoi.

”Hän ei suostunut antamaan mitään tietoja ennen kuin vasta paikan päällä”, Stiller selitti. ”Ei suunnasta eikä matkan pituudesta.”

Ketju kalisi kauempana polulla. Jalkaketjun takia Kerr joutui kumartumaan pystyäkseen kyhnyttämään otsaansa.

”Jatketaan”, Stiller päätti.

Kittil Gram lähetti koiranohjaajan edeltä lammasaidalle. Muut jatkoivat Tom Kerrin vauhtia. Vain pari metriä käveltyään Kerr kompastui puunjuureen. Hän kaatui ja yritti ottaa käsillä vastaan, mutta jalkaketju esti. Hän onnistui kääntymään kyljittäin niin että osui maahan oikea olkapää edellä.

Kaksi miestä auttoi hänet pystyyn.

”Oletko kunnossa?” Stiller kysyi.

Kerr ei vastannut, liikutteli vain ylävartaloaan karistaakseen roskia vaatteistaan.

”Jalkarautaa ei ole tarkoitettu metsässä kulkemiseen”, Claes Thancke huomautti. ”Ei ole mitään syytä saattaa päämiestäni vaaraan. Hän tekee yhteistyötä ja on täällä auttamassa poliisia.”

”Se kuuluu osana yhteistyöhön”, Kittil Gram vastasi ja tarkisti että käsiraudat olivat kunnolla kiinni. ”Jatketaan.”

He kävelivät eteenpäin. Tom Kerr määräsi edelleen vauhdin. Edellisvuotiset kuivat lehdet kahisivat jaloissa. Line siirsi kameran toiseen käteen ja kantoi sitä lantion korkeudella. Kamera painoi vain pari kiloa, mutta sitä oli raskas pidellä ylhäällä koko ajan.

Polku leveni ja kääntyi vähän pohjoiseen. Metsäkin muuttui. Tiheän lehtimetsän tilalla oli suurempia puita, joissa oli vinot, ryhmyiset rungot ja mutkaisia oksia.

Tom Kerr kääntyi katsomaan taaksepäin. Line kuuli hänen hengityksensä kuulokkeista. Se oli nopeaa läähätystä.

Kääntyessään eteenpäin Kerr horjahti. Lähimpänä seisova poliisimies yritti tarttua häneen, mutta Kerr kaatui.

Line zoomasi. Kerr nostettiin pystyyn, hänen poskeensa oli tullut pieni haava.

”Pelkkä naarmu”, Kittil Gram sanoi. ”Tehdäätkö sille jotain vai jatketaanko?”

Claes Thancke ilmoitti uudestaan vastustavansa jalkaraudan käyttöä, mutta häntä ei kuunneltu.

”Mennään”, Kerr sanoi.

Kahden minuutin matkan jälkeen polun oikealla puolella alkoi vanha verkkoaita ja sen takana entinen laidunniitty. Osa tol-
pista oli lahonnut ja aitaverkko kaatunut korkeaan heinikkoon.

Edelle lähetetty koiranohjaaja odotti veräjän luona. Laidun
vietti loivasti puroa kohti.

Jono pysähtyi.

”Tuonne alas”, Kerr sanoi päätään heilauttaen.

”Maasto on huomattavasti hankalampaa kuin polulla”, Claes
Thancke sanoi. ”Ei ole mahdollista liikkua siellä jalkaraudassa.
Päämieheni voi saada lisää vammoja.”

Kittil Gram ja Adrian Stiller menivät Wistingin luo. Line
oikaisi kuulokkeita. Ne hiostivat, mutta hän piti ne päässä kuul-
lakseen neuvottelun.

”Asianajaja on oikeassa”, isä sanoi.

”Voimme taluttaa häntä”, Gram ehdotti. ”Molemmista käsi-
varsista.”

”Maasto on melko vaikeakulkuista”, Stiller sanoi.

Isä katsoi vankia ja sitten Gramia.

”Sopiiko sinulle, että jalkarautaa irrotetaan?” hän kysyi.

Gram nyökkäsi.

”Jos käsirautoja ei oteta pois”, hän sanoi.

”Tehdään niin kuin te haluatte”, Stiller sanoi ja nyökkäsi.

Tom Kerriä kehoitettiin irrottamaan vyö. Gram avasi jalka-
raudan lukon ja veti ketjun ja raudan ylös housunlahkeen sisällä.
Sitten hän irrotti ketjun toisen pään käsiraudoista ja ojensi ketjun
rautoineen poliisille, jolla oli reppu selässä.

Kerr nosti kädet kasvojen eteen ja pyyhkäisi toisella kädellä
poskeen tullutta naarmua. Kaksi sormea tahriutui vereen. Kerr
katsoi niitä hetken, työnsi sitten sormet suuhun ja imaisi ne puh-
taaksi.

Poliisikoira haukahti kärsimättömästi. Kittil Gram komensi saattueen jatkamaan matkaa.

Kerrin oli helpompi kävellä, mutta hän liikkui edelleen yhtä hitaasti. Hän laskeutui viistosti laitumen poikki kohti paikkaa, jossa puro virtasi pois metsästä. Sillä kohtaa näkyi aukko aidassa ja sen takana käärytie.

Virkapukuiset poliisit seurasivat häntä ja levittäytyivät rin- teelle aivan kuin kukaan ei olisi halunnut kävellä vangin lähellä. Line kääntyi katsomaan missä isä oli. Hän oli Nils Hammerin kanssa peränpitäjänä. Myös asianajaja oli jäänyt loppupäähän sileäpohjaisissa kengissään.

Äkkiä Tom Kerrin asento muuttui. Hän taivutti polviaan ja kumartui eteenpäin. Line kuuli kuulokkeista syvän henkäisyn. Sitten Kerr pinkaisi juoksuun.

5

Wisting havahtui huutoihin. Hän oli kävellyt neljätoistahenkisen joukon viimeisenä ja pohtinut seuraavaa vaihetta. Mikäli Tom Kerr osoittaisi Taran Norumin hautapaikan, olisi hänen vastuullaan kaivattaa jäännökset esiin ja johtaa rikosteknisiä tutkimuksia. Polkua pitäisi raivata, jotta mönkijällä voisi tuoda paikalle tarvittavat varusteet.

Kun hän kuuli huudot, Tom Kerr juoksi kovaa vauhtia kohti metsän reunasta alkavaa kärrytietä. Kerr oli saanut jotenkin toisen käsiraudan auki niin että se roikkui ranteesta ja heilahteli hänen juostessaan. Aidan aukon kohdalla hänellä oli jo lähes kymmenen metrin etumatka.

Sitten kuului kova pamaus. Kirkas välähdys sokaisi Wistingin ja hän lensi nurin. Silmissä vilisi värikkäitä, sekavia kuvioita. Lähistöltä kuului huutoa ja vaikerrusta. Multaa ja hiekkaa rapisi maahan.

Korvissa ujelsi. Ilma tuntui raskaalta hengittää, sitä täytyi kiskoa keuhkoihin.

Wisting kohottautui kyynärpäiden varaan ja siitä polvilleen ja kokosi voimia. Yritti käsittää, mitä oli tapahtunut. Nuori poliisimies ryömi hätääntyneenä maassa ja äänteli epäselvästi. Nousi seisomaan, kompastui omiin jalkoihinsa ja alkoi taas ryömiä. Toinen poliisi hoiperteli paikalle huojuen käsivarsi jäykästi ojossa.

Vaatteet olivat riekaleina ja kasvot pölyiset ja veriset. Tunnistamattomat. Hän kohotti päätään ja katsoi ylöspäin, putosi polvileen ja purskahti nikottelevaan itkuun.

Wisting ponnisteli pystyyn ja avasi suunsa saadakseen korvat aukenemaan. Joku kirkui vihlovasti. Wisting kääntyi äänen suuntaan. Maren Dokken oli jo menossa kohti samanikäistä poliisia, joka makasi maassa tuskasta vääntelehtien. Marenin virkapuku oli revennyt. Kasvoissa oli verta vuotavia haavoja ja vasen käsi varsi roikkui jäykkänä ja verisenä pitkin kylkeä.

Wisting astui muutaman askeleen, katseli ympärilleen ja huomasi Linen. Tyttö makasi maassa. Wisting ryntäsi hänen luokseen, mutta Line hapuili jo kameraansa ja yritti nousta.

”Pysy siinä!” Wisting sanoi ja laski kätensä tytön olalle. ”Älä mene minnekään.”

Wisting seisoi käsi Linen olalla ja yritti saada yleiskuvaa tapahtumista. Kaikki lihakset olivat jännittyneet ja adrenaliini ryöpysi. Suoni tykytti ohimolla. Räjähdysaineen haju kirveli nenää.

Niityn reunassa oli iso kuoppa ja lammasaita oli kadonnut sen läheltä. Maassa makasi kaksi poliisia. He olivat sokissa, kiemurtelevat ja huusivat kivusta.

”Pysy siinä!” Wisting toisti Linelle.

Koiranohjaaja huusi käskyn, lähetti haukkuvan susikoiran siihen suuntaan johon Tom Kerr oli juossut ja meni itse perässä. Kittil Gram yritti huutaa heitä takaisin.

”Polku voi olla miinoitettu!” hän varoitti.

Metsästä kuului kaksi pistoolinlaukausta ja koiran haukku katkesi.

Wisting keskittyi loukkaantuneisiin poliiseihin. Toinen oli noussut istumaan ja yski verikokkareita. Toiselta näytti revenneen jalkaterä. Hän ei enää huutanut vaan makasi kalpeana ja tajuttomana korkeassa heinikossa. Hammer tuli paikalle ja tar-

kasti hengityksen ja pulssin. Wisting nosti loukkaantuneen jalan pystyyn hillitäkseen verenvuotoa. Hän veti saappaan pois. Avohaavasta roikkui jänteitä ja revenneitä lihaksia.

Hammer riisui takkinsa ja paitansa, repi paidan suikaleiksi ja ojensi ne Wistingille. Wisting painoi pari suikaletta haavaan, kietoi loput jalan ympärille ja kiristi.

”Ensihoitoyksiköt välittömästi paikalle”, Gram kuului sanovan radioon. ”Täällä on tapahtunut räjähdys. Kolme poliisia loukkaantui vakavasti ja ainakin neljällä on lievempiä vammoja.”

Johtokeskus tiesi, millaista operaatiota Gram johti. Kuittaus tuli ilman lisäkysymyksiä.

Muilla poliiseilla oli pieniä vammoja kasvoissa, ja nenästä ja korvista vuoti verta. Gram määräsi kaksi heistä menemään auton luo hakemaan ensiapuvälineitä ja autoihin jätetyt aseet. Yksi tuli Wistingin avuksi.

Poliisiradio rasahti. Uusi, käskevämpi ääni pyysi tilanneraporttia. Kittil Gram katsoi kärrytielle, jonne Tom Kerr oli kadonnut.

”Kohteen sijainti tuntematon”, Gram ilmoitti. ”Hän on aseistettu ja liikkuu jalkaisin kaakon suuntaan.”

”Tarvitsemme tiesulut”, Wisting sanoi. ”Ja helikopterin.”

Gram nosti radion ja pyysi paikallistietojensa avulla tarkistus-pisteitä joihinkin risteyksiin ja muihin merkittäviin paikkoihin.

”Haluaisin, että Heli 3-0 tulee apuun ja Uniform 3-0 lähtee liikkeelle”, hän jatkoi.

Uniform 3-0 oli poliisivene. Se oli tähän aikaan vuodesta yleensä laiturissa.

”Selvä”, kuului toisesta päästä.

Stiller oli soittanut jonnekin. Hän lopetti puhelun ja tuli heidän luokseen. Kasvot olivat mullan ja hiekan tahrimat.

”Minulla on siviiliautoissa miehiä lähiseudun teillä”, hän ilmoitti. ”Neljä yksikköä.”

Radio rasahti.

”Ambulanssihelikopteri on tulossa”, johtokeskus ilmoitti.
”Pelastuslaitokselta tulee lääkäri ja viisi autoa.”

Gram kuittasi.

Uusia ilmoituksia tuli jatkuvasti. Matkalla olevat yksiköt ilmoittivat sijaintinsa ja arvioidun saapumisajan. Gram vastaili ja ohjasi yksiköitä.

Tilanne alkoi olla hallinnassa. Loukkaantuneille oli annettu ensiapua, mutta muuta ei voitu tehdä ennen ambulanssien tuloa.

Wisting katseli tajutonta poliisia. Siteenä käytetyt paitasuikaleet alkoivat olla läpimärät verestä, mutta vuoto näytti tyrehtyneen. Mies oli ehkä kahdenkymmenenviiden. Virkapuku oli riekaleina ja kasvot veressä.

”Kyllä hän selviää”, Hammer vakuutti. ”Vakavia ulkoisia vammoja ei ole kuin jalassa.”

”Painealto on voinut aiheuttaa sisäisiä vammoja”, Stiller sanoi ja vilkaisi poliisia, joka istui maassa ja yski vieläkin verta. ”Se on voinut vahingoittaa keuhkoja.”

Hammer otti takkinsa ja puki sen päälleen.

”Mitä oikein tapahtui?” hän kysyi ja katsoi ympärilleen.

Wisting kiersi kuopan, tarkasteli maata ja löysi etsimänsä. Heinikossa oli ongensiima.

”Ansalanka”, Hammer totesi.

Hän tarttui siimaan ja veti siitä. Toisessa päässä oli käsikranaatin varmistussokka.

”Kerr laukaisi sen kun juoksi aidan aukosta”, hän sanoi ja osoitti paikkaa.

Wisting katsoi kärrytielle. Koiranohjaaja oli tulossa heitä kohti. Kädet ja virkapuku olivat tahriutuneet vereen, mutta hän oli joutunut jättämään ammutun koiran metsään.

Kaukaa alkoi kuulua lähestyvien sireenien ääntä.